

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 25/2015-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 18. februára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť L. V., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Valko Marián & partners, s. r. o., Porubského 2, Bratislava, substitučne zastúpenej Advokátskou kanceláriou AK ZAHRADNIK & Spol., s. r. o., Pluhová 78, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľ'a a advokáta Mgr. Tomáša Zahradníka, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu mestskej časti Bratislava-Rača konaných 15. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2014 doručená faxom a 28. novembra 2014 doplnená predložením originálu sťažnosť L. V. (ďalej len „sťažovateľka“), podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti

Bratislava-Rača (ďalej len „mestská časť“) konaných 15. novembra 2014 (ďalej aj „napadnuté voľby“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka vo voľbách do orgánov samosprávy mestskej časti konaných 15. novembra 2014 kandidovala na funkciu starostky spolu s ďalšími 3 kandidátmi – P. P. (ďalej len „odporca“), M. D. a M. N. Za starostu mestskej časti bol zvolený odporca (SIEŤ, KDH, MOST-HÍD, NOVA, SZ), ktorý získal 4 271 hlasov z celkového počtu 7 761 platných hlasov odovzdaných pre voľby starostu mestskej časti. V ďalšom poradí sa umiestnili M. D. (OKS, SDKÚ–DS) so ziskom 2 306 hlasov, sťažovateľka (NEKA) so ziskom 1 014 hlasov a M. N. (NEKA) so ziskom 170 hlasov. Rozdiel platných hlasov medzi sťažovateľkou a odporcom ako zvoleným starostom mestskej časti predstavuje 3 257 hlasov.

Namietanú neústavnosť a nezákonnosť napadnutých volieb sťažovateľka odôvodňuje viacerými porušeniami zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“), ku ktorým podľa nej došlo v období prípravnej fázy volieb. V tejto súvislosti sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti bližšie uviedla:

«... v dňoch od 8. novembra 2014 do 11. novembra 2014 vrátane, bolo preukázateľne v rôznych časoch medzi obyvateľov mestskej časti Bratislava - Rača do ich poštových schránok distribuované periodikum s názvom „Račan“, ročník 2014, vydanie č. 7, s uvádzaným dátumom vydania 15. novembra 2014, ktoré vychádza v náklade cca 10.000 ks, registrované v zozname periodickej tlače vedenom Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky pod evidenčným č.: EV 4185/10 (ďalej aj „Račan“). ...

V uvedenom periodiku Račan bol:

- na strane 03 zverejnený predvolebný prieskum ohľadom predpokladanej podpory jednotlivých kandidátov na starostov mestskej časti Bratislava - Rača (aj so subjektívnymi komentármi vo vzťahu k jednotlivým kandidátom, ktoré boli, vo vzťahu k Sťažovateľke, nepravdivé a osočujúce)*

- na strane 16 výsledky prieskumu verejnej mienky medzi významnými osobnosťami verejnej mienky so zverejnením ich názorov na voľbu starostu mestskej časti Bratislava -*

Rača, všetky jednostranne zamerané na vykreslenie pozitívneho obrazu o jedinom z kandidátov – Porušovateľovi. ...

Zverejnením týchto prieskumov v čase kratšom ako 7 dní pred dňom konania volieb došlo k flagrantlymu porušeniu ZVOSO, ktoré malo za následok nezákonné ovplyvňovanie voličov mestskej časti Bratislava - Rača vo vzťahu k voľbám starostu mestskej časti Bratislava - Rača a má za následok neústavnosť a nezákonnosť volieb...

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že periodikum Račan podľa svojho spracovania na občanov pôsobí ako oficiálne periodikum mestskej časti Bratislava - Rača, pričom je vydávané súkromnou osobou – obchodnou spoločnosťou PELITAS, s.r.o., ktorej jediným spoločníkom a konateľom je pán M. J., ktorý je zároveň asistent organizačných služieb a internej komunikácie kancelárie Porušiteľa - v tom čase starostu mestskej časti Bratislava - Rača.

Podľa dostupných informácií je pán M. J. zároveň aj členom predsedníctva a ústredným tajomníkom Strany zelených, v ktorej je Porušovateľ členom a bývalým predsedom. Uvedené skutočnosti dokazujú prepojenie Porušovateľa s vydávaním periodika Račan, ktorým došlo k porušeniu zákonného priebehu volieb v mestskej časti Bratislava - Rača. ...

Vo vzťahu k uvedenému konaniu bol tiež členkou miestnej volebnej komisie v mestskej časti Bratislava - Rača pani D. K... dňa 14. novembra 2014 podaný podnet na Ústrednú volebnú komisiu pre voľby do orgánov samosprávy obcí pre rok 2014 pre podozrenie z porušenia volebného zákona.

Ústredná volebná komisia tento podnet po jeho prerokovaní a prijatí uznesenia č. 101 následne dňa 15. novembra 2014 listom č. ÚVK-OSO-2014/083 odstúpila Okresnej prokuratúre Bratislava III a pani D. K. svoje podanie následne Okresnej prokuratúre Bratislava III doplnila svojim podaním zo dňa 20. novembra 2014. ...

Vyššie uvedené periodikum publikovalo rad negatívnych informácií priamo osočujúcich Sťažovateľku, ku ktorým nebol Sťažovateľke poskytnutý priestor na vyjadrenie sa, nakoľko k publikácii periodika Račan došlo v krátkom čase pred začiatkom volebného moratória. Periodikum Račan obsahovalo obvinenie Sťažovateľky zo zmanipulovania verejného obstarávania v štátnom podniku LESY SR, spochybňovanie financovania volebnej kampane Sťažovateľky a negatívne hodnotenie rodinného stavu Sťažovateľky. Uvedenie

týchto informácií v periodiku a následné znemožnenie výkonu práva na odpoveď Sťažovateľky pred uskutočnením volieb pre krátkosť času spôsobilo porušenie § 30 ods. 9 ZVOSO.

Na základe vyššie uvedeného považujeme za preukázateľné, že nezákonným spôsobom publikovania periodika Račan podľa príslušných ustanovení ZVOSO došlo k manipulácii voličov, ktorá zapríčinila stratu hlasov Sťažovateľky. ...

K ďalšiemu porušeniu volebného moratória došlo prostredníctvom sociálnej siete facebook.com užívateľom tejto siete pani L. D. a na facebook stránke investigatívnej spravodajskej siete GINN.

Facebook stránka investigatívnej spravodajskej siete GINN má ku dňu podania návrhu 24.329 užívateľov sledujúcich jej obsah tým, že na tejto stránke označili možnosť „páči sa mi to“. Medzi predmetnou sieťou GINN a Porušovateľom pritom existuje prepojenie prostredníctvom finančnej dotácie tejto siete zo strany Porušovateľa, čo má za dôsledok neobjektívitu tejto investigatívnej spravodajskej siete pri informovaní o voľbách konaných v mestskej časti Bratislava - Rača dňa 15. novembra 2014.

Spravodajská investigatívna sieť GINN v čase volebného moratória podľa § 30 ods. (11) ZVOSO od 13. novembra 2014 o 22:14 hod zverejňovala informácie obviňujúce Sťažovateľku z pochybení počas verejného obstarávania Trnavskej univerzity a z následného spôsobenia povinnosti Trnavskej univerzity zaplatiť pokutu vo výške 15.000,00 EUR v nadväznosti na údajné pochybenia Sťažovateľky. Zároveň boli zverejnené aj informácie ohľadom údajného zmanipulovania verejného obstarávania v štátnom podniku LESY SR a obvinenia o skrývaní sa pred týmito inštitúciami. Zverejnením týchto nepravdivých a osočujúcich informácií v predmetnom čase došlo k porušeniu vyššie uvedeného § 30 ods. (11) ZVOSO o volebnom moratóriu a malo za následok neústavné a nezákonné ovplyvnenie mienky voličov mestskej časti Bratislava - Rača a stratu voličov Sťažovateľky. ...

Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že v noci z 14. novembra na 15. novembra 2014 dosiaľ neznáma osoba protizákonným spôsobom v čase volebného moratória upravila jej billboard, na ktorom výraznou farbou prečiarkla jej priezvisko a nahradila ho priezviskom „K.“.

Sťažovateľka pritom už počas kampane bola nepravdivo a nedôvodne spájaná s podnikateľom I. K., a to napríklad aj v uvádzanom periodiku Račan. Podnikateľ I. K. je pritom verejne známou osobou, s ktorou sú spájané na verejnosti zväčša negatívne emócie, keď táto osoba je na verejnosti vykresľovaná ako osoba so zlou povest'ou, ako bezohľadný a korumpujúci podnikateľ, ktorý sa na úkor verejnosti nespravodlivo obohacuje.

Uvedeným spojením tak došlo k ďalšiemu nezákonnému zásahu do volebnej kampane na starostu mestskej časti Bratislava - Rača a k pokusu o nezákonné ovplyvňovanie voličov v čase volebného moratória, pričom predmetný billboard sa nachádza v tesnej blízkosti Základnej školy Tbiliská, v ktorej sa nachádzali volebné miestnosti pre celkovo tri volebné okrsky mestskej časti Bratislava - Rača. Samotné sídlisko, kde sa nachádza Základná škola Tbiliská, je najväčším sídliskom v rámci mestskej časti Bratislava - Rača.»

Na základe uvedeného sťažovateľka v závere svojej sťažnosti konštatuje, že *„prípravná fáza volieb starostu mestskej časti Bratislava - Rača bola ovplyvnená takými vážnymi porušeniami pravidiel volebnej súťaže, že samotné voľby starostu mestskej časti Bratislava - Rača sa stali neústavnými a nezákonnými“.*

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje Voľby starostu mestskej časti Bratislava – Rača konané dňa 15. novembra 2014 za neplatné.“

Sťažovateľka na preukázanie svojich tvrdení predložila výtlačok periodika RAČAN, vydanie č. 7, ročník 2014, čestné vyhlásenia obyvateľov mestskej časti L. K., S. R., G. E., J. Ž. a H. K. k časovým okolnostiam distribúcie periodika RAČAN, výpis z obchodného registra Slovenskej republiky spoločnosti PELITAS, s. r. o., printscreen stránky mestskej časti, podnet K. a jeho doplnenie, list „Ústrednej volebnej komisie“, printscreeny z Facebook stránky užívateľky L. D. a spravodajskej siete „GINN“, printscreeny z internetových stránok spravodajského portálu Biztweet.eu a fotografiu upraveného volebného billboardu sťažovateľky. Sťažovateľka zároveň navrhla vypočuť ako svedkov

obyvateľov mestskej časti, ktorí podpísali predložené čestné vyhlásenia, a svedka Ľ. K., ktorý videl označeným spôsobom upravený billboard sťažovateľky.

Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti v rámci prípravy na jej predbežné prerokovanie vyjadril odporca podaním doručeným ústavnému súdu 30. decembra 2014, ktorý k veci uviedol:

«Nemám vedomosť o žiadnom porušení zákona a neústavnosti volieb. Volby prebehli v súlade so zákonom č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) ako aj Ústavou SR. Ustanovenia zákona vrátane volebného moratória som dodržiaval.

V súvislosti s periodikom Račan, na ktoré bolo poukázané ako na dôkaz porušenia zákona, uvádzam, že predmetné periodikum je súkromného charakteru a nemá žiadne prepojenie s mojou osobou, ani s úradom starostu Mestskej časti Bratislava - Rača.

Nemám vedomosť o tom, či bol vykonaný prieskum volebných odhadov v súvislosti s volebnými preferenciami jednotlivých kandidátov, či inými údajmi v uverejnenom periodiku Račan opisované sťažovateľkou, v akom čase, ani kto tento vykonal a publikoval. Keďže mi prílohy sťažnosti neboli doručené, neviem sa ani bližšie vyjadriť k ich obsahu. Uvedené ako dôkaz porušenia zákona zo strany mojej osoby v nijakom smere neobstoí. V tomto prípade je potrebné sa obrátiť ako na prípadného porušovateľa na vydavateľa periodika Račan s relevantnými dôkazmi.

Rovnako nemám vedomosť o obsahu stránky na sociálnej sieti „facebook“ ako ani o osobe, ktorá uverejňovala informácie. Z toho dôvodu sa neviem vyjadriť k pravdivosti informácií.

Žiadnym spôsobom neviem prispieť ani k objasneniu úpravy billboardu, ktoré mala vykonať podľa sťažovateľky neznáma osoba či k informáciách o prepojeniach medzi sťažovateľkou a p. K.

Uvedené skutočnosti nijako nepreukazujú porušenie zákona z mojej strany na základe čoho považujem sťažnosť za nedôvodnú, účelovú a ničím nepodloženú.

Vzhľadom na vyššie uvedené žiadam, aby Ústavný súd SR podanú sťažnosť zo dňa 15.12.2014 v zmysle § 63 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR uznesením zamietol ako nedôvodnú.»

Zo zoznamu periodickej tlače vedeného Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ústavný súd zistil, že periodikum RAČAN je vedené ministerstvom pod evidenčným č. EV 4185/10. Ide o regionálne periodikum s inou periodicitou určené pre širokú verejnosť, ktorého obsahovým zameraním je regionálne spravodajstvo. Jeho vydavateľom je obchodná spoločnosť PELITAS, s. r. o., Gelnická 18, Bratislava, ktorej vlastníkom (spoločníkom) je M. J.

Z listu Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Rača doručeného ústavnému súdu 22. decembra 2014 vyplýva, že M. J., trvale bytom..., je s mestskou časťou v trvalom pracovnom pomere založenom pracovnou zmluvou uzatvorenou na dobu neurčitú (podľa webstránky mestskej časti je menovaný asistentom organizačných služieb a internej komunikácie).

Z internetovej stránky mestskej časti, ako aj zo zoznamu periodickej tlače vedeného ministerstvom ústavný súd zistil, že oficiálnymi novinami mestskej časti sú noviny „Račiansky výber“ (evidované pod č. EV 2979/09), ktorých vydavateľom je mestská časť. Ide o regionálny mesačník, ktorého obsahovým zameraním je regionálne spravodajstvo, publicistika a samospráva. Podľa webstránky mestskej časti je vydávaný v náklade 10 000 ks a doručovaný zdarma do všetkých domácností v mestskej časti.

Pokiaľ ide o podnet členky miestnej volebnej komisie v napadnutých voľbách D. K., na ktorý sa sťažovateľka odvoláva, na výzvu ústavného súdu sa vo veci podaného podnetu vyjadrila Okresná prokuratúra Bratislava III (ďalej len „okresná prokuratúra“) listom doručeným ústavnému súdu 30. decembra 2014, v ktorom uviedla, že uvedený podnet bol dozorujúcim prokurátorom 28. novembra 2014 odložený pod č. k. Pd 262/14/1103-3 z dôvodu, že *«prokurátor nepreskúmava postup a konanie obchodnej spoločnosti, ktorá je súkromnoprávnym subjektom a jediným vydavateľom periodika „Račan“, nakoľko takýto subjekt nemožno v zmysle ustanovenia § 20 ods. 2 zákona o prokuratúre považovať za orgán verejnej správy, prípadne iný orgán taxatívne uvádzaný v § 31 odsek 1 citovaného zákona a ako takého nepodlieha jeho konanie, resp. konateľu tejto spoločnosti,*

preskúmaniu prokurátora v zmysle príslušných zákonných ustanovení zákona o prokuratúre». Zároveň bola podávateľka podnetu upovedomená, že „podnet nebol vyťažený do trestného úseku tunajšej prokuratúry, nakoľko takýmto konaním vydavateľa nemohlo dôjsť ani k naplneniu skutkovej podstaty žiadneho z trestných činov upravených v osobitnej časti Trestného zákona“.

Podávateľka podnetu 8. decembra 2014 doručila okresnej prokuratúre „sťažnosť“ proti vybaveniu jej podnetu, ktorá bola vzhľadom na jej obsah posúdená ako opakovaný podnet. Krajská prokuratúra v Bratislave vybavila opakovaný podnet „vo veci namietaného porušenia volebného moratória v Mestskej časti Bratislava – Rača v komunálnych voľbách 2014“ 5. februára 2015 pod č. k. Kd 859/14/1100-8 „pokynom podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v platnom znení, v ktorom Okresnej prokuratúre Bratislava III uložila zabezpečiť vybavenie podaní D. K. v tejto veci ako trestného oznámenia podľa § 196 Trestného poriadku“. Vo zvyšnej časti bol opakovaný podnet odložený ako nedôvodný.

V podaní označenom ako „Doplnenie dôkazov k sťažnosti...“ doručenom ústavnému súdu 5. januára 2015 sťažovateľka predložila ako dôkaz o distribúcii periodika RAČAN v čase volebného moratória printscreen príspevku zakladateľa občianskeho združenia Račiansky spolok vydávajúceho označené periodikum J. B. zverejneného na sociálnej sieti, v ktorom potvrdil, že „vydanie č. 7 periodika Račan bolo dňa 07.11.2014, t.j. 8 dní pred dňom konania volieb, len doručené na distribúciu slovenskej pošte. Medzi občanov mestskej časti... bolo toto vydanie následne prvýkrát distribuované až nasledovný deň 08.11.2014“.

Sťažovateľka zároveň poukázala na článok autorky B. K. uverejnený spravodajským portálom SME.sk dňa 15. novembra 2014 o 20.00 h pod názvom „V Rači zostáva starostom P.“, ktorý informoval o výsledku volieb v mestskej časti. Podľa sťažovateľky „obsahuje tento článok veľmi presné informácie o výsledkoch volieb, pričom v čase vydania tohto článku ešte nemohli byť prístupné, keďže v tom čase len došlo k zatvoreniu volebných miestností“, z tohto dôvodu preto „existuje dôvodná pochybnosť o zákonomnom priebehu volieb v mestskej časti“.

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do národnej rady, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je

v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

O slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiadny nátlak, nútiaci ich na hlasovanie pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odrádzajúci od hlasovania pre niektoré subjekty; keď majú možnosť prístupu k relevantným informáciám a sú tak dané základné predpoklady na ich kvalifikované volebné rozhodovanie. Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia či hrozby násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu (PL. ÚS 90/07).

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta alebo ich

zrušenie môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Volebné nedostatky sa posudzujú podľa zásad volebného súdnictva. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak volebný nedostatok mohol mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb.

Sťažovateľka namieta neústavnosť a nezákonnosť napadnutých volieb v dôsledku porušenia volebného moratória, ku ktorému malo dôjsť tým, že

- v dňoch od 8. do 11. novembra 2014 (teda v čase kratšom ako 7 dní pred dňom konania volieb) bolo medzi obyvateľov mestskej časti distribuované periodikum RAČAN, ročník 2014, vydanie č. 7, s uvádzaným dátumom vydania 15. november 2014, v ktorom bol na strane č. 3 zverejnený „*predvolebný prieskum*“ o podpore jednotlivým kandidátom na starostu mestskej časti so subjektívnymi komentármi, ktoré boli vo vzťahu k sťažovateľke „*nepravdivé a osočujúce*“, a na strane č. 16 bol zverejnený prieskum (anketa) názorov známych osobností mestskej časti o ich podpore pre kandidátov na starostu podľa sťažovateľky jednostranne zameraných na vykreslenie pozitívneho obrazu o jedinom kandidátovi – odporcovi,
- zverejnením „*nepravdivých a osočujúcich informácií*“ o sťažovateľke prostredníctvom sociálnej siete facebook.com užívateľkou tejto siete L. D. a Spravodajskou investigatívnou sieťou GINN,
- protizákonnou úpravou volebného billboardu sťažovateľky, ku ktorej došlo v noci zo 14. novembra na 15. november 2014, na ktorom dosiaľ neznáma osoba výraznou farbou prečiarkla priezvisko sťažovateľky a nahradila ho priezviskom „K.“.

V dôsledku uvedených konaní došlo podľa sťažovateľky k nezákonnému ovplyvňovaniu voličov mestskej časti v napadnutých voľbách a zároveň k porušeniu ustanovení § 30 ods. 9, § 30 ods. 11 a § 30 ods. 12 zákona o voľbách.

Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách volebná kampaň (ďalej len „kampaň“) je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov,^{5aa)} plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 9 zákona o voľbách kandidujúca politická strana a nezávislý kandidát, ktorí sú počas kampane predmetom nepravdivých alebo pravdu skresľujúcich informácií a vyjadrení v rozhlasovom alebo televíznom vysielaní alebo v hromadných informačných prostriedkoch, majú právo na odpoveď počas kampane. Toto právo uplatnia u vysielateľa^{5be)} alebo u šéfredaktora hromadného informačného prostriedku, ktorý odvysielal alebo uverejnil takúto informáciu alebo vyjadrenie. Vysielateľ alebo šéfredaktor hromadného informačného prostriedku je povinný počas trvania kampane poskytnúť politickej strane alebo nezávislému kandidátovi rovnako hodnotný vysielací čas alebo rovnaký priestor v hromadnom informačnom prostriedku, v akom bola odvysielaná alebo publikovaná predmetná informácia alebo vyjadrenie.

Podľa § 30 ods. 11 zákona o voľbách v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Podľa § 30 ods. 12 zákona o voľbách zverejňovať výsledky predvolebných prieskumov verejnej mienky možno najneskôr do siedmeho dňa pred dňom volieb.

Účelom volebného moratória je podľa ústavného súdu v zásade relatívne upokojenie vyhrotenej atmosféry pred voľbami a zabránenie šíreniu zvlášť takých náhlych informácií o kandidátoch, na ktoré už nemožno riadne reagovať v kampani. S tým súvisí aj zákaz šírenia týchto informácií v bezprostrednej blízkosti volebných miestností, kde už je volič bezprostredne pred samotnou voľbou a uvažuje nad kandidátom, ktorého si vyberie (PL. ÚS 13/2011).

Vzhľadom na preukázané prepojenie odporcu s vydavateľom periodika RAČAN, ako aj na obsahové zameranie spomínaného vydania tohto periodika, na titulnej strane označeného ako „*Volebný manuál pre Raču, Krasňany a Východné*“, v ktorom nepochybne dominuje téma komunálnych volieb a v rámci nej snaha o vykreslenie pozitívneho obrazu odporcu, ústavný súd považoval predmetné vydanie periodika RAČAN za prostriedok vedenia volebnej kampane odporcu. Zároveň sa však nestotožnil s tvrdením sťažovateľky, že periodikum RAČAN pôsobí na občanov ako oficiálne periodikum mestskej časti. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že oficiálnymi novinami mestskej časti je mesačník Račiansky výber, pričom informácia, že ide o oficiálne periodikum mestskej časti, je uvedená priamo na jeho titulnej strane a je zrejماً aj z oficiálnej webovej stránky mestskej časti.

Podľa tvrdenia sťažovateľky, ktoré preukázala čestnými vyhláseniami 5 obyvateľov mestskej časti a vyjadrením J. B. na sociálnej sieti, malo byť periodikum RAČAN distribuované do poštových schránok obyvateľov mestskej časti v dňoch od 8. do 11. novembra 2014, teda v čase zákonom dovolenej volebnej kampane (§ 30 ods. 2 zákona o voľbách).

Z predloženého výtlačku periodika RAČAN ústavný súd zistil, že na strane 3 sa nachádza „*Odhad voľby starostu podľa spravodaja Račan*“ s uvedením percentuálneho odhadu počtu hlasov pre jednotlivých kandidátov na starostu spolu so stručným hodnotením kladných a záporných stránok kandidátov. Ústavný súd konštatuje, že zverejnený „*Odhad*“ prima facie nemá povahu predvolebného prieskumu verejnej mienky. Predvolebný prieskum

ako špecifický druh sociologického výskumu musí spĺňať štandardy a metodologické požiadavky kladené na výskumy verejnej mienky, pričom výsledky získané na základe takto realizovaného prieskumu v prípade ich zverejnenia musia minimálne obsahovať údaj o organizácii, ktorá prieskum uskutočnila (spravidla ide o renomovanú výskumnú agentúru), kedy bol prieskum vykonaný, na akej výberovej vzorke respondentov, otázky položené účastníkom prieskumu, príp. použitá metóda. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietaný „predvolebný prieskum“, už z jeho samotného označenia vyplýva, že ide o subjektívny „odhad“ periodika RAČAN, teda nie o prieskum názorov verejnosti (obyvateľov mestskej časti) na voľbu starostu. O „vierohodnosti“ uverejneného odhadu svedčí aj tá skutočnosť, že súčet percentuálnych hodnôt uvedený pri menách jednotlivých kandidátov nie je 100 %, ale 110 %. Ústavný súd sa preto nestotožnil s tvrdením sťažovateľky, že distribúciou uvedeného vydania periodika RAČAN v čase kratšom ako 7 dní pred konaním volieb a zverejnením subjektívneho „odhadu“ volebných preferencií došlo k porušeniu § 30 ods. 12 zákona o voľbách.

Vo vzťahu k namietanému zverejneniu prieskumu, resp. ankety názorov 6 známych osobností mestskej časti o ich podpore kandidátom na starostu (na strane 16 označeného periodika) v čase kratšom ako 7 dní pred dňom volieb, ústavný súd na základe už uvedeného konštatuje, že len pri veľmi mechanickom výklade § 30 ods. 12 zákona o voľbách by bolo možné v danom prípade hovoriť o porušení volebného moratória. Uvedenú skutočnosť vzhľadom na intenzitu zistenej protizákonnosti považuje ústavný súd za málo významnú na to, aby mohla spochybníť výsledky napadnutých volieb.

Ústavný súd v súvislosti s volebným moratóriom pripomína, že pri posudzovaní volebných nedostatkov je potrebné nepodceňovať voliča. Len veľmi agresívny a ofenzívny tlak na voliča, spôsobilý ovplyvniť tvorbu jeho slobodnej vôle je volebným nedostatkom, ktorého dôsledkom môže byť zrušenie výsledku volieb. Princíp demokracie a sloboda prejavu vyvažujú iluzórnu dokonalosť volebného moratória. S ohľadom na jedinečnosť volieb je ústavný súd veľmi opatrný pri využívaní možnosti jeho mocenského zásahu do výsledku volieb, a preto porušenie volebného moratória je nutné vykladať reštriktívne (PL. ÚS 118/07).

V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že v označenom vydaní periodika RAČAN boli vo vzťahu k nej uverejnené difamujúce informácie, ústavný súd uvádza, že uverejňovanie akýchkoľvek informácií o kandidátoch v čase, ktorý zákon o voľbách vyhradzuje pre volebnú kampaň, to znamená v čase viac ako 48 hodín pred oficiálnym začiatkom volieb, nemožno hodnotiť ako porušenie ustanovenia § 30 ods. 11 zákona o voľbách, t. j. ako porušenie volebného moratória (m. m. PL. ÚS 73/07). Takýto spôsob vedenia volebnej kampane predpokladá aj § 30 ods. 9 zákona o voľbách, ktorý vo vzťahu ku kandidátom, ktorí sú počas kampane predmetom nepravdivých alebo pravdu skresľujúcich informácií a vyjadrení, upravuje právo na odpoveď počas kampane a zároveň povinnosti vysielateľa alebo šéfredaktora hromadného informačného prostriedku v súvislosti s uplatnením tohto práva.

Voľby sú vecou všeobecného (nie súkromného) záujmu, z čoho vyplýva povinnosť ich uskutočnenia inter alia slobodnou voľbou na základe rovného volebného práva, pričom prístup k verejným funkciám majú mať občania za rovnakých podmienok (čl. 30 ods. 1, 3 a 4 ústavy). Posudzovanie iba férovosti volebnej kampane podľa doterajšej rozhodovacej praxe ústavného súdu nemalo spravidla dosah na vyhlásenie volieb za neplatné, resp. na ich zrušenie. Je vecou slobodnej súťaže a primusa volieb – občanov, aby sami a slobodne vyvodzovali dôsledky, hoci aj z unfair vedenej volebnej kampane. Aj podľa názoru ústavného súdu je potrebné princíp slobodných volieb radiť na rovnakú úroveň s princípmi všeobecnosti, rovnosti a priamosti volieb s tajným hlasovaním. Zároveň ale platí, že bez uplatnenia tohto princípu aj to najdokonalejšie uplatnenie ostatných princípov stráca svoj zmysel. Sloboda volieb znamená aj slobodu rozhodovania každého voliča. Táto sloboda je zachovaná aj v prípade, ak je volič konfrontovaný s negatívnou, klamlivou, resp. ostro vedenou volebnou kampaňou. Len celkom výnimočne, a aj to pri dodržaní ďalších predpokladov, ústavný súd zasiahol do výsledku volieb kvôli unfair vedenej volebnej kampani, resp. dozvukom kampane v rámci volebného moratória, keďže účelom volieb je nepochybne aj objektívne zistenie vôle voličov týkajúcej sa správy verejných vecí. Rozhodovanie v každej volebnej veci je preto celkom individuálne a vždy záleží na posúdení okolností konkrétneho prípadu (PL. ÚS 3/2013).

Porušenie § 30 ods. 9 zákona o voľbách sťažovateľka odôvodňovala znemožnením výkonu jej práva na odpoveď v dôsledku toho, že k zverejneniu vo vzťahu k nej „*nepravdivých a osočujúcich*“ informácií v periodiku RAČAN došlo v krátkom čase pred začiatkom volebného moratória.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že predpokladom toho, aby bolo vôbec možné uvažovať o porušení § 30 ods. 9 zákona o voľbách, je, že kandidát, ktorý je počas kampane predmetom difamujúcich informácií a vyjadrení, svoje právo na odpoveď aj uplatnil. Sťažovateľka však v sťažnosti ani netvrdila, tým menej preukazovala, že by z jej strany došlo k uplatneniu práva na odpoveď počas kampane. Naopak, uviedla, že toto právo nevyužila vzhľadom na blížiace sa volebné moratórium. Ústavný súd preto dospel k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľka svoje právo na odpoveď počas kampane nevyužila, nemohlo v okolnostiach jej prípadu dôjsť ani k porušeniu § 30 ods. 9 zákona o voľbách.

Podľa sťažovateľky k porušeniu zákona o voľbách došlo aj zverejnením „*nepravdivých a osočujúcich*“ informácií o sťažovateľke v čase volebného moratória prostredníctvom „*sociálnej siete facebook.com užívateľom tejto siete pani L. D. a na facebook stránke investigatívnej spravodajskej siete GINN*“.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľka svoje tvrdenie o prepojení odporcu s označenou spravodajskou sieťou prostredníctvom finančnej dotácie nepreukázala žiadnym relevantným dôkazom.

V súvislosti s námietkou zverejnenia informácií na sociálnej sieti Facebook v čase volebného moratória už ústavný súd skôr uviedol (PL. ÚS 42/2011), že vzhľadom na to, že prístup verejnosti na túto sieť je viazaný na registráciu prostredníctvom emailu a uvedením mena a hesla, t. j. je určitým spôsobom obmedzený, nemožno informácie uverejnené na sociálnej sieti Facebook považovať za také, ktoré by práve vzhľadom na podmienky prístupu na túto sieť dosahovali rozsahom svojho rozšírenia medzi verejnosťou intenzitu porušenia § 30 ods. 11 zákona o voľbách.

Ústavný súd už vyslovil právny názor, podľa ktorého z ustanovenia § 30 ods. 11 zákona o voľbách nemožno vyvodit' absolútny zákaz akejkol'vek volebnej kampane počas volebného moratória (m. m. PL. ÚS 73/07). V tejto súvislosti sa ústavný súd zaoberal aj otázkou, či možno Facebook považovať za hromadný informačný prostriedok, aký mal na mysli zákonodarca pri formulovaní zákazu volebnej kampane v čase volebného moratória. V súčasnosti slovenský právny poriadok pojem „hromadný informačný prostriedok“ nijako nedefinuje. V minulosti bol tento pojem definovaný v zákone č. 81/1966 Zb. o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 81/1966 Zb.“), ktorý však bol zrušený prijatím zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve. V tomto zákone už pojem hromadný informačný prostriedok vymedzený nie je.

V zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 81/1966 Zb. hromadnými informačnými prostriedkami sú popri periodickej tlači agentúrne zpravodajstvo, zpravodajské a ostatné publicistické časti rozhlasového a televízneho vysielania a zpravodajský film, ako aj zvukové a obrazové záznamy používané na pravidelné informovanie verejnosti o udalostiach, javoch, faktoch a názoroch v Československej socialistickej republike alebo v zahraničí.

Vychádzajúc z uvedenej definície, ako aj z povahy sociálnej siete Facebook ako rozsiahleho komunitného webového systému, ktorý je primárne prostriedkom sociálnej komunikácie, nie prostriedkom pravidelného informovania verejnosti, ústavný súd konštatuje, že nejde o hromadný informačný prostriedok, na ktorý by sa vzťahoval zákaz ustanovený v § 30 ods. 11 zákona o voľbách.

Sťažovateľka napokon namietala, že «v noci z 14. novembra na 15. novembra 2014 dosiaľ neznáma osoba protizákonným spôsobom v čase volebného moratória upravila jej billboard, na ktorom výraznou farbou prečiarkla jej priezvisko a nahradila ho priezviskom „K.“... Uvedeným spojením tak došlo k ďalšiemu nezákonnému zásahu do volebnej kampane... a k pokusu o nezákonné ovplyvňovanie voličov v čase volebného moratória,

pričom predmetný billboard sa nachádza v tesnej blízkosti Základnej školy Tbiliská, v ktorej sa nachádzali volebné miestnosti pre celkovo tri volebné okrsky mestskej časti...».

Ústavný súd už v minulosti formuloval názor (PL. ÚS 15/2013), že „za porušenie volebného moratória možno považovať len takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne prístupná (nová) informácia o kandidátovi alebo kandidujúcej politickej strane v čase volebného moratória, t. j. situáciu, keď mal volič možnosť prvýkrát sa objektívne s touto informáciou oboznámiť až v čase volebného moratória“.

Podľa tvrdenia samotnej sťažovateľky v sťažnosti „*už počas kampane bola nepravdivo a nedôvodne spájaná s podnikateľom I. K.*“, napríklad aj v označenom vydaní periodika RAČAN. Z uvedeného vyplýva, že spomínanou úpravou volebného bilbordov sťažovateľky nedošlo k zverejneniu novej informácie o osobe sťažovateľky, o čom napokon svedčí aj to, že sťažovateľka sa už počas volebnej kampane jednoznačne dištancovala od spojenectva s menovaným podnikateľom (napr. v článku „*Klamstvá, zavádzanie a kšefty P. P.*“ uverejnenom v tlačovine „*Naša Rača*“, október 2014, s. 2 – 3).

Ústavný súd po posúdení dôvodov tvrdenej neústavnosti a nezákonnosti napadnutých volieb dospel k záveru, že sťažovateľkou uvádzané skutočnosti nesignalizujú také porušenie zákonnosti a ústavnosti napadnutých volieb, ktoré by mohli zásadne ovplyvniť ich výsledok, a tak odôvodniť vyhlásenie napadnutých volieb za neplatné v zmysle § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd na základe svojich skutkových zistení a formulovaných právnych názorov konštatuje, že sťažovateľka nepreukázala svoje tvrdenie o porušení pravidiel volebnej súťaže nezákonným ovplyvnením slobodnej vôle voličov v takom rozsahu a intenzite, ktoré by mohlo spochybniť výsledky napadnutých volieb. Navyše ústavný súd prihliadol aj na výrazný rozdiel v počte získaných hlasov medzi sťažovateľkou a odporcom, ktorý predstavuje až 3 257 hlasov.

Z týchto dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní volebnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Námietka zverejnenia volebných výsledkov spravodajským portálom SME.sk v čase bezprostredne po uzatvorení volebných miestností, ktorú sťažovateľka uplatnila v doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 5. januára 2015, nijako neovplyvnila stanovisko a záver pléna ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2015